No. 237. 1835.

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig- en Wetenschappelijk

Nieuws- Blad.

Dingsdag 6 October.

BEKENDMAKING.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Stad *BREDA*, brengen bij deze ter kennisse van de Onder-officieren en verdere Manschappen der 1e en 2e Afdeelingen der Noord-Brabandsche mobiele Schutterij, welke binnen deze Stad woonachtig zijn of alhier verblijf houden, dat zij zich, op *Maandag den 12den October aanstaande*, des morgens ten *Negen Ure*, voorzien van alle hun door het Rijk verstrekte Kleeding- en Wapenstukken zullen moeten bevinden aan het Stadhuis alhier, ten einde over hen eene behoorlijke Inspectie kunne gehouden worden. Met aanmaning om daartoe op te komen en zich daarbij naar behooren te gedragen, en verder met waarschuwing dat de zoodanigen, welke geene voldoende redenen van hun achterblijven zullen kunnen bijbrengen, naar bevind van zaken zullen worden gestraft; zullende ingeval van ziekte, alleen attesten door een burger Geneesheer op zegel afgegeven en door den Burgemeester gelegaliseerd valabel zijn.

Met opmerking voorts, dat de ongekleede en buiten de Provincie zich bevindende manschappen, van de bijwoning dezer Inspectie zijn verschoond.

BREDA, den 5den October 1835.

DE ROY, *vt.*
Ter ordonnantie van dezelven,
De Secretaris der Stad
H. W. SCHAUIKES.

LATERE BERIGTEN DER VORIGE COURANT.

BRUSSEL. — Vorst *Leopold* wordt volgens de belgische bladen van heden, tegen den 7den te Brussel teruggverwacht.

— De *Courrier de la Meuse* vermeldt dat binnen kort de belgische bisschoppen zich bij den aartsbisschop te Mechelen moeten vereenigen, bij welke samenkomst ook de nieuwe pauselijke nuntius, de heer *Gizzi*, zou tegenwoordig zijn.

— Z. M. de koning van Pruissen heeft dezer dagen den luitenant-generaal *Goedecke*, bevelhebber en president der gouvernements-commissie te Luxemburg, met de ridderorde van den Roodan Adelaar, 2de klasse, beschonken.

— Heden (5 *October*) waren te Antwerpen genoteerd: Integr. 101; O. Metall. 103; Sp. *Guebhard* 30⅝; Perpet. 31¼, 32; Leening 1834, 41, 41¾, ¼; Cortes 29, 29⅞, ¼; Uitgest. 14¼; Nap. renten 91¾; Sicil. 93; Rom. L. 101; Id. te Antw. 97¼; Braz. 86.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 1sten October.

Het Madridsch officieel dagblad van den 20sten September bevat onderscheidene dekreten, waarbij de generaal *Mina* tot kapitein-generaal van Katalonien wordt benoemd, de generaal *Palafox* van Arragon, *Espinosa* van Andaluzien en *Quiroga* van Grenada.

De junta van Barcelona heeft, volgens het ministerieel avondblad, verklaard, dat zij het haar toebetrouwd gezag zoude blijven uitoefenen, totdat het bestuur der provisie aan iemand zal zijn opgedragen, in wien zij vertrouwen kon stellen. Intusschen had men den 22sten aldaar reeds het berigt ontvangen, dat het gouvernement den inhoud der verschillende adressen aan de koningin-regentes toegezonden, in overweging wilde nemen.

Te Sarragossa is door de junta den 16den een manifest afgekondigd, waarbij zij te kennen geeft, dat men, alvorens tusschen de constitutie van 1812 en de constituerende vergadering der cortes eene [illegible] over de voor- en nadeelen dier stelsels wil beraden.

Omtrent het gevecht dat den 20sten tusschen de troepen van don *Carlos* en die van *Cordova* zoude geleverd zijn, is men nog altijd in het onzekere. Beide partijen schrijven zich de overwinning toe, en meenen dat de vijand een gevoelig verlies heeft geleden.

Te St. Sebastiaan moet de generaal *Pastor*, die deze plaats slechts met een korps partijgangers bezet houdt, eene zamenzwering ten behoeve van don *Carlos* hebben ontdekt.

— Volgens eene telegraphische depeche uit Perpignan, heeft de generaal *Alvarez* den 24sten, eene bende Karlisten, in den omtrek van Olot geslagen. Het schijnt zich overigens te bevestigen, dat 500 Karlisten die zich meester van het kasteel van Guimera, in Katalonien, hadden meester gemaakt, aldaar door de troepen der junta zijn belegerd en tot de overgave gedwongen. Het vreemd legioen zou tot dit beleg hebben medegewerkt.

— Het *Journal des Débats* bevat heden andermaal een uitvoerig artikel, ten betooge, dat het Spaansch gouvernement de natie aan wanorde en regeringloosheid prijs zal geven, wanneer hetzelve zich voor de eischen der provinciale junta's al te inschikkelijk betoont.

— Het koninklijk gezin is werkelijk naar Fontainebleau vertrokken. Het verblijf aldaar zal echter van korten duur zijn.

— Het *Journal de Paris* ontkent dat de policie den verkoop van algemeen bekende werken der voornaamste schrijvers van de voorgaande eeuw, tracht te beletten, daar zij slechts uit krachte van regterlijke gewijsden eenige zedelooze schriften heeft in beslag genomen.

— Heden (1 *October*) waren de fondsen genoteerd: 5 pCt. kont. 108,15; op tijd 108,55; 3 pCt. kont. 81,25; op tijd 81,55; Nap. renten kont. 98,75; op tijd 99,05; Sp. *Guebhard* 32¾; Perpet. 32¼; 3 pCt. 20½; Cortes, niet genoteerd; Id. Coupons 18; Uitgest. 13¾.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 5den October.

HH. KK. HH. Prins en Prinses *Frederik* der Nederlanden, zijn, volgens de jongste tijdingen, den 25 September, door de stad Löbau, in Saksen, gereisd, komende van Kalisch, en zich over Dresden naar Töplitz begevende, waar zij waarschijnlijk den volgenden dag zullen aangekomen zijn. H. K. K. H. de Prinses *van Oranje* bevond zich omtrent dien tijd te Franzensbad, in Boheme, waar haar doorluchtige broeder, Keizer *Nikolaas*, bij haar een bezoek heeft afgelegd.

— Van Sloten en Sloterdijk meldt men van 3 dezer:

» Heden morgen is van hier naar Haarlem vertrokken de veldbatterij No. 12, alhier gedurende ruim tien weken gekantonneerd geweest, bij alle in- en opgezetenen, eene aangename herinnering achterlatende, wegens het gedurende dien tijd gehouden gedrag, zoowel van het korps heeren officieren, onder-officieren als manschappen, als niets te wenschen overlatende.”

— Uit Nijmegen schrijft men van 3 dezer:

» Naar wij vernemen heeft het openbaar ministerie geappelleerd van het vonnis, gewezen door den krijgsraad dezer vesting, in deszelfs zitting van den 17den September ll., ter zake van de onlangs in tweegevecht gepleegde nederlaag, waarbij drie als medepligtig beschouwde officieren waren vrijgesproken.”

— In de Javasche Couranten van 13 tot 16 Mei jl., vindt men het volgende:

» Van Banda ontvangen wij het berigt, dat de inspekteur der specerij-perken en waarnemend magistraat op het eiland Aij, *J. J. C. Jaeger*, in den namiddag van 13 Januarij, op eene terugreis van het eiland Run, met nog 22 andere personen, door het omslaan van hun vaartuig, zeer waarschijnlijk zijn omgekomen.”

FRANKRIJK.

PARIJS, den 2den October.

Men leest in het *Journal de Paris*:

» Eene depeche uit Bajonne van den 30sten, vermeldt dat de benoeming van *Palafox* te Sarragossa niet was openbaar gemaakt, en men hem in die stad niet meende toe te laten.

» *Mina*, zegt men, zal niet eerder naar Katalonien vertrekken, dan wanneer de cortes zijn bijeengeroepen.

» De voorhoede der Andalusiers is te Val de Penas aangekomen; haar bevelhebber heeft eene proclamatie uitgevaardigd, waarbij van zijnen ijver voor de zaak der Koningin, wier vijanden hij wil bevechten, hoog wordt opgegeven.

» De gedeputeerde *Amanda* is deze bende te gemoet gezonden.

» De generaal *Rodil* is benoemd tot kapitein-generaal van Estremadura, en *Carratala* van Valencia, waar hij door den afgevaardigde *Galarsa* zal worden ondersteund.”

Voorts nemen de ministeriele bladen het volgende uit de *Gazette de France* over, zonder zulks te bevestigen of tegen te spreken:

» Volgens brieven uit Madrid van den 24, zoude het den heer *de Mendizabal* eindelijk gelukt zijn zijn ministerie voltallig te maken, dat nu aldus is zamengesteld:

» De HH. *Arguelles*, president van den raad, zonder portefeuille; *Gil de la Quadra*, minister van binnenlandsche zaken; *Gomez Becerra*, minister van justitie; *Sancho*, van oorlog; *Ulloa*, van marine; de generaal *Alava* van buitenlandsche zaken; en *de Mendizabal* van financien.

» Indien welligt de generaal *Alava* mogt weigeren in dit bestuur eene plaats te bekleeden, zou de heer *Alcala Galiano* hem vervangen.

» De generaal *Quiroga* en een ander vertrouweling van den heer *de Mendizabal*, die, de eerste aan den graaf *de las Navas*, de tweede aan den heer *Carrasco* in Estramadura, zijn afgevaardigd, hebben in naam van het bestuur de stellige belofte gegeven, dat de tegenwoordige kamer van afgevaardigden zou worden bijeengeroepen, om haar eene verkiezingswet, op ruimere en vrijzinniger grondslagen gebouwd, te doen aannemen, waarna zij onmiddelijk zou worden ontbonden, en de kieskollegien zich zouden vereenigen om afgevaardigden met uitgestrekter volmagt te benoemen.

» Op deze voorwaarden hebben de beide korpsen die uit Andalusien, onder den graaf *de las Navas*, en uit Estramadura, onder de leiding van den heer *Carrasco*, tegen de hoofdstad in aantogt waren, hunnen marsch gestaakt, het eerste te Val de Penas, het tweede te Navalmoral, op dertig uren afstands van Madrid.

» De *Revista* van Madrid van den 24sten bevat onderscheidene artikelen, waarin de noodzakelijkheid wordt betoogd dat de cortes buitengewoon worden bijeen geroepen, om het ontbrekende in het constitutioneel stelsel aan te vullen, en het koninklijk statuut te herzien."

Eindelijk deelt het ministerieel avondblad eenen brief uit Perpignan mede van den 25sten september, van den volgenden inhoud:

» De generaal *Pastor* heeft alle gemeenschap met de junta van Barcelona, omtrent zijne militaire bewegingen, afgebroken; hij handelt in overeenstemming met het bestuur der provincie Lerida, waar men aan de bevelen van het gouvernement blijft gehoorzamen.

» De karlisten hebben onlangs de diligence van Sarragossa verbrand, en eene kompagnie partijgangers opgeligt en geheel ter dood gebragt. Daarentegen heeft de kolonel *Niubo* eene hunner benden, vijf honderd man sterk, gedwongen de wapenen neder te leggen, en de brigadier *Ayerbe* eene andere uiteen geslagen.

» De junta van Barcelona heeft last gegeven om alle vreemdelingen, die geenen voldoenden waarborg zouden opleveren, te verdrijven."

De gewone berigten van de grenzen zijn nog altijd even tegenstrijdig, omtrent den uitslag van het gevecht, dat den 20sten te Orozco zou zijn geleverd. Don *Carlos* heeft den 24sten zijn hoofdkwartier naar Villanova de Alava verplaatst.

— De pauselijke nuntius, die onlangs Madrid heeft verlaten, is dezer dagen met zijn gevolg alhier aangekomen.

— Volgens het dagblad *le Temps* zoude er thans onderhandeld worden over een huwelijk tusschen den hertog *van Orleans* en de dochter van den infant *don Francisco de Paulo*.

— Heden (2 *October*) waren de fondsen genoteerd: 5 pCt. kont. 108,25; op tijd 108,35; 3 pCt. kont. 81,65; op tijd 81,70; Nap. renten kont. 98,90; op tijd 99,15; Sp. Perpet. 32¾; 3 pCt. 20; Cortes 32½; Id. Coupons 18; Uitgest. 13¾.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 1sten October.

Z. M. de Keizer van Rusland is den 25sten, en Z. M. de Koning van Pruissen den 26sten september te Töplitz aangekomen. Dien avond werd ook H. M. de Keizerin van Rusland aldaar verwacht, en de Duitsche bladen zijn opgevuld met berigten wegens de reizen van Vorstelijke personen, die zich mede derwaarts begeven. » In onze kleine stad, schrijft men uit Töplitz, is het thans onbegrijpelijk woelig, en het is naauwelijks te begrijpen, hoe men in de huisvesting van een zoo groot aantal aanzienlijke personen heeft kunnen voorzien, te meer daar er geene maatregelen genomen zijn, om den toevloed van vreemdelingen te beletten, die zich insgelijks in grooten getale hier bevinden. Het is de wil des Keizers geweest, dat niemand, die van behoorlijke passen voorzien was, van hier zoude geweerd worden, en ook de toegang tot het park van het vorstelijk slot, de gewone vereenigplaats der doorluchtige gasten, wordt aan vreemdelingen met de meeste mildheid verleend. Hoelang het verblijf der vorsten alhier zal duren is nog niet bekend. Intusschen houden de aanwezige diplomaten, zoo *Metternich*, graaf *Nesselrode*, de heer *Ancillon*, de heeren *von Tatitscheff*, v. *Fiquelmont*, *von Malzahn* en anderen, drukke bijeenkomsten, terwijl ook de Pruissische en Saksische ministers van finantien *von Alvensleben* en *von Zeschau* zich dikwerf met den Oostenrijkschen minister van finantien, graaf *von Kollowrat*, vereenigen.

» Voor de feesten, welke gedurende de aanwezigheid der vorstelijke gasten moeten plaats hebben, zijn vele voorbereidselen gemaakt, waaronder men vooral die opmerkt voor eene groote verlichting der omstreek, door het verbranden van groote houtstapels op de toppen der omliggende bergen. Militaire schouwspelen welke Kalisch in zoo ruime mate opgeleverd heeft, zullen hier weinig voorkomen; daarentegen zal de vreedzame vereeniging alhier veel overeenkomst hebben met een' Vorstelijken Rijksdag, zoonls de keizers van het huis Habsburg die in vroeger eeuwen plagten te houden."

— De *Schwäbische Merkur* verzekert dat de maatregel door den Keizer van Rusland genomen, omtrent de ontbinding van den staf des legers, voornamelijk had moeten strekken om den opperbevelhebber van het eerste leger, den generaal veldmaarschalk *Sacken*, een meer dan negentigjarige grijsaard, op eene voor hem niet kwetsende wijze uit de dienst te ontslaan, en alzoo niet in verband stond met de gelijktijdige vermindering van het Oostenrijksche leger.

— Uit Weenen schrijft men van den 25sten September, dat de aangevangen vermindering van het Keizerlijk leger eene aanmerkelijke schrede was vooruitgegaan. Den vorigen dag, namelijk, had aldaar een bevelschrift het licht gezien, waarbij gelast wordt, alle kompagnien in de geheele monarchy, uitgenomen Hongarije en Italie, van 180 op 140 man te verminderen. Men sprak ook van de aanstaande ontbinding der landweer-bataillons. Door de onderscheidene reductien in het leger, rekent men dat het oorlogs-budget met 12 millioenen guldens zal verminderd worden [illegible]

Uit Weenen schrijft men voorts, dat de regering onderhandelingen met eenige der voornaamste bankiershuizen had aangeknoopt voor eene nieuwe leening van 24 tot 30 millioenen, welke zij hoopte tegen 80 pCt. met een intrest van 3 pCt. te sluiten. De tot heden vereischte groote uitgaven voor het leger hadden eene finantiele operatie noodzakelijk gemaakt; door de thans bevolen reductien in het leger zouden echter dergelijke deficiten voor het vervolg voorgekomen worden.

— Uit Triest wordt gemeld dat dom *Miguel* onverwacht aldaar aangekomen is, en zich van daar naar de prinses *von Beira* te Laybach wilde begeven. Waarschijnlijk zonde de hertogin *van Berry* ook te Laybach komen.

— De Turksche gezant *Ferik-Ahmed*-pacha heeft Weenen den 24sten verlaten naar Konstantinopel terugkeerende; ook had de naar Parijs bestemde gezant zijne reis voortgezet.

— Er zijn berigten uit Konstantinopel, van den 9den September, ontvangen. Vorst *Milosch* werd bij voortduring met de meeste onderscheiding behandeld. De Sultan had hem zijn met brillanten omzet portret, eenen met edelgesteenten versierden sabel, een' eeremantel en opgetuigden Arabischen hengst geschonken; terwijl hij van zijne zijde aan den Sultan een' met brillanten rijk omzetten beker, en, naar men zegt, 500,000 piasters aan geld, aangeboden heeft. Lord *Durham* was [illegible] bij den Sultan worden toegelaten, en zes of zeven [illegible] Konstantinopel verlaten. Het oogmerk van zijne komst was nog niet met zekerheid bekend; men meende evenwel, dat hij in last had, aan het in 1809 tusschen Groot-Brittannie en de Porte gesloten verdrag eene grootere uitbreiding te geven, waardoor de met Rusland aangegane overeenkomst van hare kracht zou verliezen. Tot dusverre had de lord echter nog met den Reis-Effendi geene conferentie gehad.

Men had alle hoop, dat de opstand in Albanie spoedig zou gedempt worden; waartoe men meende, dat veel zou medewerken de terugroeping van den Pacha, aan wien door den Sultan bevolen was, naar Konstantinopel te komen om rekenschap af te leggen. Daar de bevolking van Scutari zeer verbitterd op dien Pacha is, en zijne handelwijs voor de voorname oorzaak van den opstand gehouden wordt, vleidt men zich, dat door zijn vertrek de rust zonder verder bloedvergieten zal hersteld worden.

— Te Weenen waren den 26sten genoteerd: Metall. 5 pCt. 102 7/16; 4 pCt. 98¾; Bankactien 1355.

ENGELAND.

LONDEN, den 3den October.

Men heeft alhier berigten uit Griekenland van het begin der vorige maand, vermeldende dat lord *Durham* door koning *Otto* met de meeste onderscheiding ontvangen werd.

— De Vorst en Vorstin van Belgie zijn te Ramsgate aangekomen, alwaar thans eene fraaije hofhouding is. De hertog *van Wellington* bevindt zich aldaar insgelijks.

— Z. K. H. de hertog *van Nemours* [illegible] gezant, bij ons hof, zijn, na zich [illegible] te Ramsgate te hebben opgehouden, naar Frankrijk vertrokken.

— Men heeft hier berigten uit Bilbao van den 24sten September, volgens welke er geene nieuwe krijgsbewegingen hadden plaats gehad, en welke onder anderen tegenspreken, dat de karlisten de gevangenen, welke zij in het gevecht van den 11den gemaakt hebben, zouden hebben doodgeschoten. Niet eene executie heeft plaats gehad; hetgeen een bewijs te meer oplevert, met hoeveel omzigtigheid de tijdingen uit Spanje, welke over en weêr door partijgeest gekleurd worden, moeten worden ontvangen.

— Brieven uit Lissabon, mede van den 24sten der vorige maand, houden in, dat de zaak van het Engelsch handels-traktaat eindelijk haar beslag heeft gekregen. Over het geheel is hetzelve den Engelschen gunstig. Den 23sten was de verjaardag van de koningin gevierd. Het had de opmerking getrokken, hoe weinig lieden derzelver opwachting bij H. M. hadden gemaakt. Onder anderen hadden de keizerin-weduwe, eene der infanten en de Engelsche gezant, sir Howard de Walden, zulks nagelaten. Sommigen schrijven de afwezigheid van laatstgemelden intusschen aan ongesteldheid toe. Hoe dit zij, men brengt dit in verband met sporen van ontevredenheid, welke zich weder in Portugal beginnen te vertoonen, hetzij als een gevolg der in de laatste maanden vrij grillige regerings-wijze der koningin, hetzij van de gebeurtenissen in het naburig Spanje. Het kabinet van Madrid dringt bij voortduring bij dat van Lissabon op de zending van hulp aan; doch, hoezeer na de erkenning der junta's door de Madridsche regering, de zaken in Spanje weder een meer bepaald aanzien hadden gekregen, bleef men in Lissabon altijd ongeneigd troepen derwaarts te zenden.

— Gisteren stonden, de 3 pCt. gecons. 90 ½; Nederland 2½ pCt 54; 5 pCt. 100.

Aardbeving op Chili.

De stad Talcahuana (in Chili) is ten gevolge van eene verschrikkelijke aardbeving, door de zee verzwolgen geworden. Zie hier eenige bijzonderheden van deze vreesselijke gebeurtenis, over Engeland ontvangen.

Deze aardbeving, dezelfde welker uitwerkselen zich zoo hevig te Valparaiso hebben doen gevoelen, heeft zich uitgestrekt over Conception, Talcahuana, Yomo en alle plaatsen tusschen Valparaiso en Valdivia gelegen, alsmede over Mendoza, ten oosten der Cordilleres, tot op het eiland St. Juan Fernandez, op vier mijlen afstands van de kust, waarmede, op anderhalve mijl afstands van de kust, eene vuur- en rookkolom uit den oceaan, welke aldaar eene diepte van 100 vademen heeft, zag opstijgen. Gelukkig lagen Valparaiso en Santiago buiten het bereik, anders zoude welligt Chili niet meer bestaan. Beide deze laatste steden hebben weinig geleden. Op zee werden de masten aan boord der schepen stuk geslagen. Dezelve schenen tegen rotsen te worden aangeslagen en hunne kiel op den bodem der zee te stooten.

De eenige waarschuwing die het vreesselijk verschijnsel voorafging was een dof geluid in het binnenste der aarde, die eindelijk met zooveel geweld schokte, dat men moeijelijk het evenwigt konde houden; de huizen konden den schok niet weerstaan; de balken werden langer dan eene minnut uit hunne steunsels [illegible], en de huizen storteden achtervolgens in, gedurende [illegible] van meer dan vijf minuten dat de [illegible]. Ter naauwernood bleef er een huis [illegible], als 't ware waar de steden gestaan hadden.

Dit vreesselijk tooneel had den inwoners in het denkbeeld gebragt, dat het einde der dagen was gekomen. Het noodlottig voorval had gelukkig bij den dag plaats; ware het des nachts gebeurd, zoo zoude een derde deel der bevolking naauwelijks aan een' langzamen en verschrikkelijken dood hebben kunnen ontkomen. Het getal der personen die te Conception zijn omgekomen bedraagt slechts 80; te Talcahuana en in de andere plaatsen is het getal minder geweest.

Eenige dagen na deze verwoesting heeft men onder de puinhoopen ongelukkigen gevonden, die half verstikt waren. De ijzing die de inwoners beving is niet af te schilderen; zij die dit tooneel van verwoesting gezien hebben, betuigen dat het alle beschrijving te boven gaat. Talcahuana en de andere naburige plaatsen hebben het vreesselijkste lot ondergaan.

[illegible] bekomen, dien deze langdurige schok den ongelukkigen inwoners dier streken ingeboezemd had, of zij trachtteden van uit de puinhoopen hunner woningen te redden hetgeen dezelve kostbaars konden bevatten, [illegible] zee zich als eene overeindstaande muur tot eene buitengewone hoogte verhief, en hun slechts den tijd overliet om wederom het gebergte te bereiken. De zee, na tot zoodanige hoogte te zijn geklommen, stortte met geweld over de puinhoopen der stad en verzwolg alles wat zij op haren weg vond.

Deze laatste slag voltooide den rampspoed der ongelukkige inwoners, die zich van alle middelen van onderhoud ontbloot zien, daar alles wat in [illegible] en magazijnen voorhanden was, mede weggesleept werd. De schepen in de haven werden van hunne ankers geslagen, vernield of op [illegible] geworpen. De zee had eene hoogte van 24 voet boven haar gewoon peil bereikt, maar op het oogenblik, waarop zij zich op de [illegible] bevonden zich schepen, die 54 voet waters onder zich hadden, op [illegible].

Berigten uit het gebied van Kunsten en Nijverheid.

Voortgang van onzen tijd.

Een blik op het tegenwoordige Europa, zoo als 20 jaren van vrede het herschapen hebben, vertoont onmetelijke voortgangen in dezen betrekkelijk korten tijd; voortgangen, van welke men gedurende de vroegere oorlogzuchtige jaren geen denkbeeld had, in weerwil van de energie der Napoleontische regering, welke ook in zaken van vrede in een jaar meer deed dan thans in tien geschiedt.

Reeds biedt een vlugtige blik op de landen, in elke stad en bijna in elk dorp nieuw ontstane huizen aan, en andere waarvan men de bouwing onderneemt. Bijzonder in het oog loopend is zulks in Duitschland, doch minder in Frankrijk, dat door het prohibitief stelsel in de grondslagen zijner welvaart aangetast is.

Even zoo ziet men overal landerijen ontgonnen, of andere beter ten nutte gemaakt, en een vermeerderd aantal bedrijvigen. Slechts weinige landen maken hier eene uitzondering en staan bijna stil, hetzij dezelver gouvernementen te zeer de grondstelling huldigen *langzaam voortdurig*, hetzij dat monopolische wetten de grootere ontwikkeling al te belemmerend in den weg treden. Merkwaardig is het echter, dat alle regeringen tegenwoordig voor technisch onderrigt zorgen, en overal industrieschoolen ontstaan, zoodat het alzoo in tien of twintig jaar aan onderrigte technici niet ontbreken zal. Alleen in de nuttige aanwending der verkregene kundigheden vertoont zich eene zonderlinge tegenstelling, want terwijl men honderden en duizenden onderrigt, opdat zij alle bedrijven voordeelig zouden kunnen beoefenen, zoo luidt het, als zij hunne kundigheden in praktijk zullen brengen, er is geene plaats voor u, wij moeten de reeds geregtigden beschermen; of er wordt, hetgeen nog erger is dan eene regtstreeksche weigering, aan de reeds geregtigden of den minder geschikten geene aanspraak verleend, de ontkiemende werkzaamheid onder regtsgedingen bedolven, en in plaats van in de werkplaats in de regtszalen aan den gang gehouden. Verarming, of verjaging van het talent, dat men met groote kosten grootgebragt heeft, naar buiten 's lands, is het gevolg daarvan, en de toekomst zal de werking dezer anomalie in het ten achteren blijven van sommige landen, en in het snelle bloeijen van andere veelvuldig ten toon spreiden.

De *stoom*, die ziel der tegenwoordige nijverheid, verspreidt zich hoe langer hoe verder. Ofschoon op het vaste land tot nu toe meer bij stoomschepen dan in fabrieken gebruikt, daar bijna overal nog water- en windkrachten goedkoop te verkrijgen zijn, zal de stoom toch tot het laatste doeleinde spoedig meer ingang vinden.

De *ijzeren spoorwegen*, waaraan men voor 20 jaar niet eens dacht, overtreffen in hunne werkingen alle verwachting. Men zal dezelve binnen kort met de helft der vroegere kosten kunnen aanleggen.

De *IJzerfabricatie* is zoo zeer tot volmaaktheid gebragt, dat de smeltkosten tot op de helft verminderd en door het blazen met heete lucht nog met ⅓ verminderd zijn. Wel is waar, dit geldt slechts voor Engeland, maar de andere landen, met name Duitschland en Zweden, moeten binnen kort, bij dezen tak van nijverheid, de nieuwe verbeteringen aannemen.

De *katoenen garens en stoffen* worden 40, 60, gedeeltelijk zelfs 70 pCt. goedkooper gemaakt, en derzelver verkoop heeft zich verdrievoudigd. Even zoo is de verwerij, deels door het dalen van den prijs der oorspronkelijke stoffen, deels door nieuwe verwmaterialen en handelwijzen, aanmerkelijk goedkooper geworden.

In het *vlasspinnen* is de prijs van een millioen, die Napoleon daaraan te koste legde, zoo goed als gewonnen. Weldra zal men vlasgaren, dat even zoo volmaakt als het katoenen machinegaren is, in den handel zien gebragt, en de in duurzaamheid en fraaiheid de voorkeur verdienende lijwaden weder den voorrang boven de katoenen stoffen zien innemen, hetwelk ten uiterste gunstig op den Europeschen landbouw werken moet.

De *Gasverlichting* zal binnen kort, daar men het gas uit olie en hars nog beter dan dat uit steenkolen bevonden heeft, zich ook op het vast land meer verbreiden, en den armen, naaldbosschen rijke streken, eene nieuwe bron van inkomsten verschaffen.

De *Brandewijnstoker* werkt ten gevolge van de nieuwe verbeteringen met een voordeel van 80 en gedeeltelijk van 120 pCt.

Bij de *fabricatie van suiker uit beetwortelen* zijn de kosten van fabricatie $\frac{2}{10}$ verminderd, zij wordt in Frankrijk met groot voordeel uitgeoefend, alwaar een hoog regt den vreemden suiker duurder maakt, en als de nieuwe eenvoudige methode, om het sap door maceratie uit te trekken en met heete lucht uit te dampen, zich bevestigt, zal ook in Duitschland voordeel aanbrengen, zonder belastingen tot bescherming.

Het ten nutte maken van de *aardappelen*, reeds zoo groot en nog zoo achterlijk, gaat eene groote ontwikkeling te gemoet; het gebruik van het aardappelmeel onder ander meel, brood, bier, siroop, sago, gom, (1) zal het voeden des volks een aanmerkelijk deel goedkooper maken, of hetgene hetzelfde is, de hoeveelheid menschen die van eene bepaalde akkervlakte kunnen leven, zeer vermeerderen.

(1) Te Parijs en Londen maakt men van deze gemengde gom, koffijbroodjes en taartjes, die wegens derzelver aangenamen smaak, zeer getrokken zijn.

De betere *bemesting*, waardoor zich ieder landbouwer eene goudmijn geheel in zijne nabijheid scheppen kan, vindt al meer en meer ingang. Zeer veel is echter in dit opzigt nog te doen, en millioenen gaan er nog bij dit, door het gemeene verstand zoo weinig begrepen onderwerp verloren, dat eerst deszelfs regte ontwikkeling bekomen zal, wanneer in elke stad mistfabrijken opgerigt zullen zijn, zoo als er die reeds te Parijs en Lyon bestaan. Het reukelooze, volgens den aard der landerijen, voor welke zij bestemd is, met toevoegselen voorziene mistpoeder, hetwelk deze fabrijken leveren, zijn reeds een aanzienlijk handel-artikel. China, dat om deszelfs ontzaggelijke bevolking te voeden niets mag verloren laten gaan, is ons in dit opzigt ver vooruit.

De *Werktuigkunde* begint meer op de bouwkunst toegepast te worden. Men onderneemt het, om de steenen met machines te houwen en te zagen, en alzoo de menschen van eenen afmattenden en ongezonden arbeid te ontheffen.

Alle voortbrengselen der fabrijken, zonder uitzondering, zijn goedkooper dan vroeger, hetwelk gedeeltelijk aan de verbeterde fabricatie, gedeeltelijk aan den meer gemakkelijken vervoer toe te schrijven is. Wel is de klagt algemeen, dat bij de geringe prijzen weinig gewonnen werdt, dan gedeeltelijk wordt zulks opgewogen door de vermeerderde en snellere omzetting, gedeeltelijk is ook op zich-zelve een tijd te looven, waarin men slechts weinig winst behoeft te nemen, om te kunnen bestaan.

De vrede is de schepper van al deze voortgangen. Dien te behouden behoort derhalve hoofdzaak bij de regeringen te zijn. De alleszins hooge lasten, welke de volken te dragen hebben, verminderen met de klimmende bevolking en de toenemende welvaart, daar zij over meer personen en gemakkelijker wijzen van betaling verdeeld worden. Ja zelfs de staatsschulden, dat groote euvel onzer eeuw, verliezen bij het toenemen van het geld haar aanzien, als er geene nieuwe gemaakt worden, en met nog 20 jaren van vrede is het mogelijk, dat Europa het bankroet ontgaat, dat bij de Staten, even als bij de Particulieren, het einde eener opeenstapeling van schulden is.

Waterdragt der schepen van verschillende ladingen. — Uit een berigt van den Civil-Ingenieur Walker, omtrent eenige verbeteringen der haven van Edinburg, blijkt, dat volgens ieders constructien, een vaartuig

van	200	ton	12	tot	13	voet diep in het water gaat,
»	300	»	13	»	16	» » » » » »
»	400	»	16	»	$17\frac{1}{2}$	» » » » » »
»	500	»	17	»	18	» » » » » »
»	600	»	18	»	$19\frac{1}{2}$	» » » » » »
»	700	»	19	»	21	» » » » » »

Goedkoopte der vrachtloonen op eenige Engelsche stoombooten. — De prijzen der vracht op eenige in het noorden van Engeland aangelegde stoombooten zijn zoo zeer gedaald, dat een reiziger nu voor de Engelsche mijl naauwelijks $1\frac{1}{2}$ Cent te betalen heeft.

Beursprijs der Effecten, te Amsterdam.

ZATURDAG, den 3den October.

NEDERLAND. pCt.	laagste koers.	hoogste koers.	koers 4 en h. u.
Werkl. Schuld $2\frac{1}{2}$	$54\frac{5}{8}$		
dito dito 5	$101\frac{7}{8}$	102	102
Uitgestel. dito.			
Kansbill. dito.	$24\frac{3}{8}$	$24\frac{7}{16}$	
Amort. Synd. $4\frac{1}{2}$	$94\frac{3}{8}$	$94\frac{1}{2}$	
Dito dito. $3\frac{1}{2}$			
Schatkistbill. 4			
Hand.-Maats. $4\frac{1}{2}$	$114\frac{1}{2}$	$114\frac{5}{8}$	$114\frac{1}{2}$
Nieuwe Dito. $4\frac{1}{2}$	$101\frac{7}{8}$	102	
FRANKRIJK.			
Ins. Grooth. 5			
ENGELAND.			
Dito p. 12 Aug. 3			
SPANJE.			
Per. R. E. Ams. 5	$31\frac{3}{8}$	$31\frac{3}{4}$	$31\frac{3}{8}$
Dito ƒ1000. . 3	19	$19\frac{1}{4}$	19
Fransche Uitg.	14	$14\frac{1}{16}$	14
Cort. B. Lond. 5	29	$29\frac{3}{4}$	29
Engelsch. Uitg.			
PORTUGAL.			
Obl. te Lond. 5			
Dito dito 3			
NAPELS.			
Certific. F. & B. 5			
Dito *Falc.* & C. 5	$92\frac{1}{4}$		
Leen. Lond. *R.* 5			
RUSLAND.			
Obl. *Hope* 1798/1815 5			

pCt.	laagste koers.	hoogste koers.	koers 4 en h. u.
Dito 1828. . 5	$104\frac{1}{2}$	$104\frac{5}{8}$	
Cert. dito 1831. 5	$98\frac{3}{4}$		
Obl. te Lond. 5			
Cert. te Hamb. 5			
Ins. in Assig 6			
Certific. dito. 6			
POLEN. A. L. fl. 300			
Aand. L. fl. 500			
PRUISSEN.			
Dito dito R. 50.			
Neg. L. 1830. 4			
OOSTENRIJK.			
Aand. L. ƒ100.			
Dito dito » 250. 4			
Metalliek. . . . 5	$99\frac{1}{2}$	$99\frac{5}{8}$	
Dito L. gen. . . 5			
Dito. . . . . . $2\frac{1}{2}$			
Obl. *Goll* & C. 5			
Dito. 4			
Cert Stadsb. $2\frac{1}{2}$			
Ween. B. act. 3			
N. Ween. Aand.			
DENEMARKEN.			
Leen. te Lond. 3			
BRAZILIË.			
Dito *Rotsch.* 5	$86\frac{1}{4}$		
Russ. Fr. Aand. 500 Fr.			

Ter EFFECTEN-SOCIETEIT te *Amsterdam* van Zondag 4 October zijn de verhandelde fondsen tot de volgende prijzen omgezet:

Werkel. Schuld 2½ pCt. $54\frac{5}{16}$, ½, $\frac{7}{16}$, ½; 5 pCt. 101⅞; Kans-Billetten ƒ 24¼, $\frac{5}{16}$; Syndikaat 4½ pCt. 94⅜; dito 3½ pCt. 79; Perpet. 5 pCt. 31⅛, 31; 3 pCt. 18¾; Cortes 29¾, 29 ⅞, ¼, $\frac{3}{16}$, $\frac{1}{12}$, 29⅛; Onbep. dito 29⅛; Fr. Uitgest. 14 $\frac{1}{16}$, 14; Ardoin 40⅝, ⅝; Onbepaalde 89½; Metall. 5 pCt. 99⅝.

*** De Notaris DE SELLE, zal, ten overstaan van den Heer Majoor MEYL, Kommandant der reserve Rijdende Artillerie te Velde, op ZATURDAG den 10den October 1835, des voormiddags ten *tien* ure, ten huize van HERMANUS DEN OUDEN, nabij de Roomsche Kerk, te Hares, in het openbaar, *om kontante betaling*, Verkoopen:

Zes stuks RIJ- en TREKPAARDEN van de reserve Rijdende Artillerie te Velde.

De gezegde Paarden zullen twee uren voor de Verkooping, ter plaatse voorschreven, voor een ieder te zien zijn.

*** Bij A. KLOOTS, te 's Gravenhage, wordt heden uitgegeven en is bij BROESE & COMP, te Breda en bij alle Boekhandelaren verkrijgbaar gesteld:

I. ARKONA, *of de Zegepraal des Christendoms over het Heidendom.* (Een zeer schoon Romantisch tafereel). Twee deelen met vignetten. . . . . ƒ 5,60.

II. ATAR-GULL. *Nieuwe en belangrijke Tafereelen uit den Slavenhandel, naar het leven geschetst, door* Eugene Sue. *Uit het Fransch*, met een titelplaat . . . . . . » 2,40.

» Deze Roman", zegt een Recensent, » is zeer sierlijk ge» schreven; de schilderingen doen den Schrijver kennen als » een meester in zijn vak."

III. DE BOHEMER EN DE ZEEROOVER, of de verschillende Lotsbedeeling; door den Schrijver van *Atar-Gull.* . . . » 2,80.

IV. De TWEEDE DRUK der BRIEVEN *van den Koning van Polen* Jan Sobieski, aan de Koningin Maria Casimira. Met portret » 2,40.

V. AANLEIDING *tot de kennis der* Letterkundige Geschiedenis *der Nederlanden.* Door D. Buddingh. *Met tijdtafelen.* Nieuwe uitgave . . . . » 0,60.

VI. EEN WOORD VOOR ALLEN, *die openlijk voor de menigte wenschen te verschijnen.* . . . .

VII. GIL BLAS VAN SANTILLANE, *uit het Fransch van* Le Sage. De prijs der 3 deelen met platen van dezen vrolijken en karakteristischen Roman, is slechts . . . . » 5,40.

VIII. DE ADELLIJKE BRUID, of de fransche republikeinen in Italië. Twee deelen met titelplaten. . . . . » 7,20.

IX. WINTERBLOEMEN, *of ernstige en luimige Verhalen voor Gezellige Avonden.* Met een titelvignet . . . . . . » 2,40.

X. TREKKEN UIT DE GESCHIEDENIS *en uit het Maatschappelijke Leven. Door den Schrijver van* Deugd en Godsdienstzin. Met eene titelplaat . . . . » 2,80.

XI. Beknopte Handleiding tot het SCHAAKSPEL, hoofdzakelijk gevolgd naar het werk van E. Stein, getiteld: *Nouvel essai sur le jeu des échecs.* . . . . » 0,60.

XII. VAN SPALL, de kinderen zoo als zij zijn, *of gezellig en nuttig onderhoud voor de Jeugd.* Met plaatjes. . . . . » 1,10.

*** De Boekverkooper J. OOMKENS, te Groningen, heeft algemeen verzonden:

I. BERIGT VAN INTEEKENING op eene goedkoope uitgave der Gedichten van Mr. H. A. SPANDAW, *Ridder van den Nederlandschen Leeuw*, enz. enz.

II. Mr. G. B. HUBERT, *Kort Overzigt van de GESCHIEDENIS DER NEDERLANDEN*, inzonderheid der *NOORD-NEDERLANDEN*, van den vroegsten tot den tegenwoordigen tijd, *(een leiddraad bij onderwijs en zelfoefening)*, in twee deelen, Eerste Deel, gr. 8vo. ƒ 2,80.

III. W. GLEUNS, Jr., *IETS* over de *KOMETEN*, met een uitvoerig kaartje, voorstellende de *LOOPBAAN* der Komeet van HALLEY in 1835, gr. 8vo à 30 cents.

IV. ——— *BESCHOUWING* van het *HEELAL* of *VOLKS-LEESBOEK* over de *STERREKUNDE*, met 9 uitslaande platen, gr. 8vo, à ƒ 2,50.

V. W. G. HAUFF, de 150 *PSALMEN*, benevens de *GEBEDEN, LOF- en BEDEZANGEN*, gezet voor *Orgel* en *Piano-Forte*, met de noodige Harmonie, in Generaal Bass, lang 4to, à ƒ 5,00.

VI. ——— XX *PRELUDIUMS* of *VOORSPELEN*, uit alle Toonaarden, dienende voor *Psalmen* en *Gezangen* voor het *Orgel*, lang 4to, à 60 cents.

VII. C. F. RUPPE, *Theorie der Hedendaagsche MUZIJK*, 2 deelen, gr. 8vo, met 70 *gegraveerde platen*, in lang 4to, ter opheldering en verklaring der gebruikte MUZIJKWERKEN, in plaats van ƒ 12,00 voor ƒ 5,00.

VIII. R. G. BIJKENS en W. GLEUNS, Jr., *SCHOOLLIEDEREN*, Tweestemmig. — Eerste Twintigtal, lang 4to, à 50 cents.

IX. De afzonderlijke Liederen zonder Muzijk van dito, à 10 cents.

X. J. HAZEU, Cs. Zoon, *NIEUWE STICHTELIJKE LIEDEREN*, voor de *HUISGEZINNEN* en *GEZELSCHAPPEN* der *CHRISTENEN*; met nieuw gecomponeerde Zangwijzen, die, even zoo gemakkelijk als de *PSALMEN* gezongen en gespeeld kunnen worden, door Dirk van der Roest, Nz. Zoon, *(met 54 nieuwe gesteendrukte Muzijkplaten)*, Twee Deelen, Zesde Druk, nagezien en verbeterd door den Zangmeester B. Smit, gr. 8vo, à ƒ 4,00.

De herdruk van het laatstgenoemde werk nu gereed zijnde, is hetzelve weder algemeen verkrijgbaar.

*** Bij den Boekhandelaar J. G. ANDRIESSEN, te Utrecht, ziet heden het licht en is alom te bekomen:

I. TAAL-WENKEN voor Nederlanders bij het Onderwijs, door F. Mensma, Rector der Lat. School te Bergen-op-Zoom à ƒ 1,50.

II. DE ZANGMINNENDE KINDERVRIEND of School-Liedjes, voor 3 stemmen . . . . à ƒ 0,40.

III. NEDERLANDSCHE ZANG-BUNDEL, derde Stukje 80 Cents. De vorige Stukjes zijn nog ieder afzonderlijk te bekomen à 80 Cents.

Te Breda, bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.